

Magloviti predlozi i putevi

Euractiv: Vreme je da se ukine Ugovor o energetskej povelji

Komisija: Udvostručiti udeo struje u energetskej miksu EU do 2050.

ACER: Još mnogo posla do ispunjenja cilja među-zonalne trgovine strujom

Ministri finansija EU traže obustavu kreditiranja i gasnih projekata

Nemačka protiv prekida kreditiranja gasa

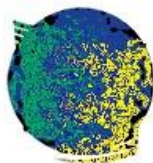
SADRŽAJ

Euractiv: Vreme je da se ukine Ugovor o energetskej povelji	OVDE
EU mora udvostručiti udeo struje u energetskej miksu do 2050.	OVDE
Trend pada cena struje za industriju u EnZ prekinut u 2018. - ACER	OVDE
ACER: Još mnogo posla do ispunjenja cilja među-zonalne trgovine strujom	OVDE
Potrošnja primarne energije uvećana 2,3% u 2018.	OVDE
Bugarska: Nove državne subvencije za velike potrošače energije	OVDE
Ministri finansija EU traže obustavu kreditiranja i naftnih i gasnih projekata	OVDE
Unearthed: Nemačka protiv obustave kreditiranja gasa?	OVDE
Rumunija priprema delimičnu privatizaciju kompanije Hidroelectrica	OVDE
Mađarska lansirala prvi tender za podršku OIE	OVDE
Novi američki ministar energetike	OVDE
SAD započele izlazak iz Pariskog sporazuma	OVDE
Pariski sporazum ni približno ne ispunjava svoj cilj	OVDE
Energetska zajednica nameće porez na CO2 u Bosni i Hercegovini	OVDE
Šarović: Hitno usvojiti BiH zakon o električnoj energiji i gasu	OVDE
ERS se prilagođava pravilima Energetske zajednice	OVDE
Rasprava o nacrtu Nacionalnog energetskeg i klimatskeg plana Hrvatske	OVDE
EU ulaže u gasne projekte sa vekom od 50 godina, a projektuje ugljeničnu netralnost do 2050.	OVDE
Ambasador Rusije pozvao Zagreb da inicira rusko-evropski dijalog o gasu	OVDE
Orban: Mađarska očekuje gas iz Turskeg toka do kraja 2021. godine	OVDE
Uslovi Gasproma za sklapanje novog ugovora sa Ukrajinom	OVDE
Ukrajina spremna za varijantu kraha pregovora sa Rusijom	OVDE

Euractiv: Vreme je da se ukine Ugovor o energetskej povelji

ENERGY
CHARTER

ENERGY
CHARTER

ENERGY
CHARTER

BRISSEL - Prema saopštenju Evropske komisije, države članice postigle su sporazum o višestranom ugovoru kao zamenu za bilateralne investicione ugovore unutar EU. Međutim, čini se da se ne razmišlja o izlasku EU iz Ugovora o energetskej povelji (ECT) - koji se najviše poziva za unutar, ili *intra-EU* slučajeve Rešavanja sporova između investitora i države (ISDS) - uprkos visokim troškovima koje stvara za evropske poreske obveznike i efekte "zamrzavanja" emisija ugljenika, komentariše analitičar portala **Euractiv**.

ECT je multilateralni sporazum koji su EU i njegove države ratifikovale 1998. Italija je jedina zemlja EU koja se povukla iz ECT-a 2015. To je, međutim, nije sprečilo da podnese zahtev za ISDS-om kako bi odredbe ovog ECT-a nastavile da se primenjuju dvadeset godina nakon povlačenja.

ECT stvoren da osigura EU pristup fosilnim gorivima bivšeg SSSR-a

Prvobitni cilj ECT-a bio je da prevlada političke i ekonomske podele između istočne i zapadne Evrope, kao i ojača evropsku energetske sigurnost. Jednostavnije rečeno, ovaj Ugovor stvoren je da osigura pristup izvorima fosilnih goriva regiona bivšeg Sovjetskog Saveza zaštitom zapadnih investicija u tim zemljama.

Iako je ECT možda imao smisla u svetu fosilnih goriva, ironijom sudbine, danas je ovaj Ugovor glavna pretnja cilju kretanja EU ka ugljeničnoj neutralnosti.

Emisije CO₂ gotovo su udvostručene dvadeset godina nakon stupanja ECT-a na snagu, u odnosu na preostali budžet EU za ugljenik do 2050.

ECT obaveze važe samo za državu domaćina, a ne na stranog investitora. Ugovorom je, naime, privilegovan samo strani investitor i prekomerno zaštićena njegova ekonomska prava i interesi u odnosu na društvene i ekonomske interese države domaćina i nacionalnih aktera koji nemaju nikakva prava na ECT režim.

Investitor nije dužan da rešava sporove na osnovu domaćih zakona

Euractiv ukazuje na činjenicu da, prema ECT režimu, pre pokretanja ISDS-a, investitor nije dužan da rešava sporove na temelju domaćih, demokratski utvrđenih zakona. Arbitražni sudovi se sastoje od pravnika koje privatno imenuje investitor, a arbitri mogu odrediti pravne lekove investitorima, obično u obliku značajnih novčanih kompenzacija, ako utvrde da su države prekršile obaveze iz ECT-a.

Države domaćini zakonski su obavezne da prihvate odluku ISDS-a uprkos nepostojanja mehanizama za razmatranje prava i interesa drugih strana na koje utiče investicija.

Poreski obveznik EU glavni je gubitnik ECT režima. Ostvarivanje energetske tranzicije Evrope malo je verovatno sve dok strani investitori imaju moć obustave zakonodavstva EU putem pretnji ISDS-om.

Do danas, više od dve trećine od poznatih 127 slučajeva ISDS-a u okviru režima ECT-a predstavljaju intra-EU sporove. Zahtevi investitora za naknadu iznose 20 milijardi evra za 61 slučajeva ISDS-a o kojima su informacije javno dostupne.

Evropski poreski obveznici već su platili 750 miliona evra kako bi nadoknadili 14 investitora iz EU zbog promene nacionalnih propisa. Pri tom je više od 90% povezano s promenama u ulaznim tarifama na obnovljive izvore.

Zagovornici Ugovora o energetskej povelji koriste slučajeve ISDS-a u oblasti obnovljivih izvora energije za promociju ECT-a kao instrumenta za podršku energetskej tranziciji. U stvarnosti, OIE slučajevi ISDS-a pokazuju da je ECT instrument favorizovanja velikih ulagača u energetskej tranziciji na štetu "prosjumera" (proizvođača-potrošača energije) i poreskih obveznika.

Stoga države EU treba kolektivno da se povuku iz ovog po klimu pogubnog Ugovora, umesto beskrajnih pregovora o pseudo modernizaciji ECT-a, konstatuje **Euractiv**.

EU mora udvostručiti udeo struje u energetskom miksu do 2050.

BRISEL - "Evropski zeleni dogovor" koji će biti predstavljen početkom 2020. godine slediće strategiju povećanja udela električne energije u energetskom miksu EU, izjavila je u sredu 6. novembra nova čelnica Generalne direkcije za energetiku (DG Energy) Evropske komisije na konferenciji u Briselu.

„Prve procene pokazuju da moramo udvostručiti udeo električne energije u potrošnji energije do 2050. godine“, rekla je Dite Jul-Jorgensen na jednom skupu u organizaciji industrijskog konzorcijuma Savez za elektrifikaciju.

Komisija ovu tranziciju smatra kritičnom za svoj plan da EU dovede do nulte emisije CO2 do 2050. godine. Prema tom planu, sredinom ovog veka 53% energetske potrebe u Evropi bilo bi zadovoljeno električnom energijom proizvedenom iz obnovljivih izvora i nuklearne energije, rekla je Jul-Jorgensen.

Očekuje se da će zemlje EU odobriti plan 2050. na sledećem samitu Evropskog saveta 12. decembra. Poljska i njeni istočnoevropski saveznici, koji su do sada stavili viti na plan, mogu odustati od protivljenja u zamenu za finansiranje iz tzv. Pravednog energetskeg tranzicionog fonda EU budžeta, prenosi **Euractiv**. "Evropski zeleni dogovor", koji se očekuje u martu, tada bi utvrdio plan za ispunjavanje tog cilja.

Jul-Jorgensen, čije se reči pažljivo prate u Briselu zbog najave smera energetske politike nove Komisije, rekla je takođe da će čistija fosilna goriva imati ulogu u proizvodnji ove električne energije na srednji rok.

"Moramo razlikovati fosilna goriva", rekla je. „Svi oni imaju značajan ugljenični otisak, ali mereno emisijom gasova staklene bašte, postoje razlike. Manje emisija dolazi iz gasa nego iz uglja ako držimo pod kontrolom izlivanje metana."

Direktorka DG Energy je rekla da finansiranje smatra najvećom preprekom za postizanje cilja elektrifikacije. Komisija je identifikovala dva načina finansiranja zelene tranzicije - 25% namenskog finansiranja klime u sledećem sedmogodišnjem budžetu EU i namensko kreditiranje klime iz Evropske investicione banke.

Trend pada cena struje za industriju u EnZ prekinut u 2018. - ACER

LJUBLJANA - Trend rasta konačnih cena energije u ugovornim stranama Energetske zajednice (EnZ) nastavljen je i u 2018. godini, dok su finalne cene za industriju u 2018. u proseku porasle nakon višegodišnjeg kontinuiranog pada, navodi se u ACER-ovom godišnjem izveštaju o rezultatima praćenja unutrašnjeg tržišta električne energije i prirodnog gasa u 2018.

Ovaj osmi po redu ACER-ov Izveštaj o nadzoru tržišta (Market Monitoring Report - MMR) sastoji se od četiri dela - veleprodajnih tržišta električne energije, veleprodajnih tržišta gasa, maloprodajnih tržišta električne energije i gasa i zaštite i osnaživanja potrošača. Obuhvata države članice EU, a za odabrane teme i ugovorne strane EnZ, prenosi *Balkan Green Energy News*.

ACER: Još mnogo posla do ispunjenja cilja među-zonalne trgovine strujom

LJUBLJANA - Evropska agencija za saradnju energetskih regulatora (ACER) objavila je u ponedeljak [Izveštaj](#) o nadzoru veleprodajnih tržišta električne energije za 2018. godinu u kome ukazuje da je marža dostupna za prekonzonsku trgovinu bila na mnogim granicama zona licitiranja znatno niža od minimalnog cilja od 70% utvrđenog paketom čiste energije. Potrebni su značajni napori za ispunjenje ovog cilja koji će se primenjivati od 1. januara 2020. godine.

Izveštaj takođe pokazuje da su se prosečne dan-unapred cene električne energije porasle u svim evropskim zonama nadmetanja u 2018. godini, s izuzetkom rumunskog tržišta. Značajne razlike u cenama zabeležene su i na nekoliko evropskih granica (više od 10 evra/MWh na devet granica). Ovaj nalaz sugerira da postoji prostor za daljnje usklađivanje cena, pod uslovom da je troškovno opravdano.

Spajanje tržišta doprinelo je održavanju visokog nivoa efikasnosti u korišćenju raspoloživih prekograničnih kapaciteta u dan-unapred vremenskom roku, dostižući 87% u 2018.

Međutim, treba rešiti još nekoliko pitanja kako bi se dovršio završetak spajanja tržišta za dan unapred; tačnije, sprovođenje povezanog tržišta utemeljenog na protoku za čitavu ključnu regiju i integracija različitih projekata povezivanja tržišta koji još uvek postoje u Evropi.

Nekoliko država članica takođe nastavlja da održava ili planira da uspostavi mehanizme kapaciteta, mada se čini da se jedan broj njih ne suočava s problemom adekvatnosti ni 2020. ni 2025. godine. Srodni troškovi u 2018. dostigli su 2,5 milijardi evra u Evropi i predviđa se povećanje u narednim godinama.

Cene za industriju u Severnoj Makedoniji porasle za 17%.

Iako su u većini ugovornih strana cene električne energije za industrijske potrošače snižene između 2013. i 2017, prošle 2018. godine došlo je do povećanja. U razdoblju između 2013. i 2017. industrijske cene smanjile su se za 19%, sa u proseku 6,5 evro centi / kWh na 5,2 evro centa/kWh, stoji u izveštaju za 2017. godinu.

Najveće međugodišnje povećanje (17%) zabeleženo je u Severnoj Makedoniji, gde su cene struje porasle sa 6,46 evro centa / kWh u 2017. godini na 7,59 centi/kWh u 2018. godini.

Najniže cene električne energije za industrijske potrošače bile su u Crnoj Gori, 5,36 eura centa/kWh.

U proseku su u 2018. godini cene električne energije za industrijski segment u ugovornim stranama EnZ bile na nivou oko 60% prosečnih cena električne energije za industriju u zemljama članicama EU, što je povećanje u odnosu na 50% u 2017. godini.

Crna Gora se ponovo nalazi na vrhu liste sa najvišim cenama domaćinstava

U razdoblju između 2013. i 2018. cene energije za domaćinstva u ugovornim stranama isključujući Ukrajinu u proseku su porasle za 15%, dok su industrijske cene u prosjeku porasle za 1,5%.

U 2018. godini prosečna cijena električne energije za domaćinstva uključujući Ukrajinu iznosila je 7,8 evro centi/kWh, što je 2,7 puta manje od prosečne cene električne energije u EU za domaćinstva te godine. Taj se odnos nije promenio u odnosu na 2017. godinu.

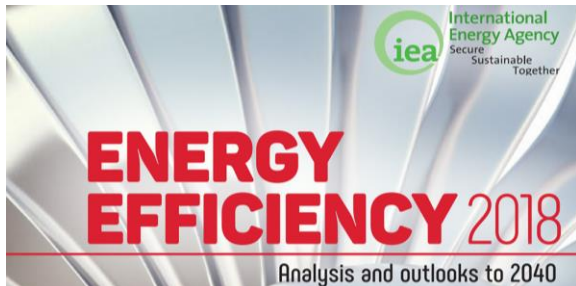
Cene električne energije za domaćinstva u 2018. godini ponovo su bile najviše u Crnoj Gori (10,27 evro centi/kWh), kao što je to bio slučaj u 2017. S izuzetkom Kosova * i Severne Makedonije, gde su cene za domaćinstava neznatno opale u odnosu na prethodnu godinu, u svim ostalim ugovornim stranama EnZ cene električne energije za domaćinstva su povećane.

Cene za domaćinstva u svim ugovornim stranama EnZ još uvek su regulisane, što ponekad rezultira time da budu ispod stvarnih troškova, navodi se u izveštaju ACER.

Potrošnja primarne energije uvećana 2,3% u 2018.

PARIZ - Globalna potražnja za primarnom energijom u 2018. godini porasla je za 2,3%, prvenstveno zahvaljujući Kini, Indiji i SAD, koje su bile odgovorne za 70% rasta potrošnje, stoji u **izveštaju** Međunarodne agencije za energiju (IEA) objavljenom 4. novembra.

"Potrošnja primarne energije (oblik energije uzet iz prirode bez prerade ili procesa transformacije) u SAD povećana je prvi put od 2014. godine", navodi IEA u ovogodišnjem izveštaju o Energetskoj efikasnosti.

IEA je izračunala da je u 2018. godini primarni energetski intenzitet - važan pokazatelj koliko energije koristi globalna ekonomija - poboljšana za 1,2%, što je najsporija stopa od 2010. godine. "Iako je 1,2 procentno poboljšanje intenziteta energije značilo da je svet stvorio 1,6 biliona dolara više BDP-a za količinu potrošene energije u odnosu na 2017, ta bi brojka iznosila četiri biliona dolara da se energetski intenzitet poboljšavao za 3% svake godine od 2015.", navodi IEA.

Više proizvodnje električne energije na bazi fosilnih goriva povećava primarni intenzitet jer se energija gubi kad se ta goriva pretvore iz primarne u konačnu energiju, pojašnjeno je iz Agencije. Prošle godine je finalna potražnja (ukupna finalna potrošnja) porasla za 2,2%, nastavljajući trend rasta od 2015. godine, vođen snažnim rastom u sektoru energetski intenzivnih industrija.

Bugarska: Nove državne subvencije za velike potrošače energije

SOFIJA - Vlada Bugarske odobrila je nacrt zakona za dopunu i izmenu Zakona o ublažavanju klimatskih promena (CCMA) s novim mehanizmom za podršku industrijama koje se suočavaju s povećanim cenama električne energije i smanjenom konkurentnošću usled isticanja ugljenika i indirektnih troškova emisije gasova staklene bašte (Greenhouse gas - GHG). Nove subvencije biće primenjive čim ih odobri Evropska komisija, prenosi **IENE**.

Do 25% prihoda ostvarenog prodajom bugarskih dozvola za emisije GHG iskoristiće se u ovu svrhu. U 2019. preduzeća koja ispunjavaju uslove mogla bi dobiti pomoć u iznosu do 95 miliona evra.

U protekloj godini cene emisijih dozvola porasle za gotovo 130%, s 8 evra po toni CO₂, na 25 evra, a procenjuje se da idu ka nivou od 30 evra. To je dovelo do povećanja industrijskih troškova za električnu energiju za oko 40% u prošloj godini.

Pored državne pomoći, Ministarstvo energetike izradilo je pravila za dodelu besplatnih dozvola za emisije GHG za elektrane i kompanije za distribuciju električne energije između 2021. i 2030. ako investiraju u smanjenje emisije CO₂. Proizvođači energije čija je nominalna termalna snaga veća od 20 MW (isključujući postrojenja za opasni ili čvrsti otpad) i prenosno-distributivni operateri imaju pristup ovoj pomoći. Međutim, kako bi se kvalifikovali za besplatne dozvole, moraju pokrenuti projekte modernizacije i diversifikacije potrošnje energije sa fokusom na obnovljive izvore i smanjiti svoj ugljenični otisak.

Kompanije neće moći da računaju na ovu podršku ako imaju neplaćene obaveze, obaveze vraćanja druge državne pomoći ili posluju u okviru plana oporavka.

Planirane investicije trebalo bi da odgovaraju tržišnoj vrednosti besplatnih dozvola za emisije CO2 utvrđenih na temelju prosečne godišnje cene dozvola na Evropskoj trgovačkoj platformi za prethodnu godinu. Besplatne dozvole će se raspoređivati putem aukcija u dve grupe: investicije od 12,5 miliona evra i više i investicije ispod ovog broja.

Ministri finansija EU traže obustavu kreditiranja i naftnih i gasnih projekata

BRISSEL - Evropska unija trebalo bi da obustavi finansiranje kako projekata iz oblasti ulja, tako i nafte i prirodnog gasa, rekli su ministri finansija EU, što bi potencijalno smanjilo godišnje investicije od 2 milijarde eura.

Ministri finansija pozvali su Evropsku investicionu banku (EIB), finansijsko odeljenje EU, da sreže sva ova finansiranja, dok su ranije tražili da se odbace samo projekti iz sektora uglja, javlja u utorak Reuters.

Od 2013. godine, EIB je finansirala sa 13,4 milijarde evra projekte na fosilna goriva. Prošle godine u vrednosti od oko 2 milijarde evra.

Gasni projekti relativno su česti među državama članicama EU, jer se smatraju čistom alternativom uglju i nafti i pouzdanija su od obnovljivih izvora tokom zime.

U zajedničkoj izjavi ministara zatraženo je da EIB i drugih međunarodnih finansijskih organizacija poput Svetske banke da „ukinu finansiranje projekata iz oblasti fosilnih goriva, posebno onih koji koriste čvrsta fosilna goriva.

Zahtev ministara finansija moraće da prihvati upravni odbora EIB, koji se sastaje 14. novembra.

Uearthed: Nemačka protiv obustave kreditiranja gasa?

BERLIN - Nemačko ministarstvo finansija razmatra moguće blokiranje predloga Evropske investicione banke (EIB) da se postupno ukine finansiranje fosilnih goriva, otkriva i objavljuje 7. novembra portal **Uearthed**.

Rasprava je održana malo pre nego što je banka odgodila odluku o ukidanju ulaganja u naftu, prirodni gas i ugalj, uz spekulacije da je to učinjeno posle lobiranja Nemačke.

Prema dokumentima koje je pribavio Uearthed, Sara Riglevski (Ryglewski), državna sekretarka u nemačkom Ministarstvu finansija, rekla je na jednom zatvorenom sastanku da su potrebne rasprave „kako bi se razjasnilo kako široko isključenje promocije fosilnih goriva može biti usklađeno sa ciljevima energetske politike EU”. Pri tom je polazila od argumentacije da je prirodni gas važan za energetske potrebe EU.

Dokumenti, čiji su sadržaj potvrdila dva izvora koja su bila prisutna na sastanku, otkrivaju da je Riglevski rekla da se Italija, Španija, Poljska i države istočne Evrope takođe protive pomenutim predlozima i tvrde su da će EU zavisiti od gasa još "najmanje dve decenije".

Rumunija priprema delimičnu privatizaciju kompanije Hidroelectrica

BUKUREŠT - Nova rumunska vlada Nacionalno liberalne stranke (PNL) ima za cilj da izlista na domaćoj berzi, odnosno delom privatizuje, tri najveća preduzeća u državnom vlasništvu, među kojima i proizvođača električne energije iz hidroelektrana Hidroelectrica, izjavio je 5. novembra ekonomski savetnik premijera.

Vlada predvođena premijerom Ludovikom Orbanom namerava i da ukine suvereni investicioni fond stvoren od strane prethodne levičarske vlade, rekao je Kristin Paun, premijerov savetnik za ekonomska pitanja.

Druge dve državne firme koje će vlada izbaciti na berzu radi dokapitalizacije su Nacionalna štedionica i kompanija koja upravlja nacionalnim aerodromima.

U aprilu 2017. Hidroelectrica je izašla iz nelikvidnosti, što je otvorilo put njenom izlistavanju na Bukureštanskoj berzi, uz inicijalnu prodaju akcija (IPO) koje se očekuje da bude najveća u istoriji Rumunije. Očekuje se da će IPO 15% udela u preduzeću Hidroelectrica prikupiti milijardu evra, prenose *lokalni mediji*.

Druga mera je ukidanje Suverenog fonda za razvoj i ulaganja (SDIF) koji je socijaldemokratska vlada osnovala 2017. SDIF bi trebalo da poprimi oblik akcionarsko društva za finansijsko posredovanje s rumunskom državom kao jedinim akcionarom.

Među kompanijama u portfelju fonda su i energetske igrači u toj zemlji - Engie Romania, gde rumunska država poseduje 34% udela, Electrica (48,78%), Delgaz Grid (13,51%), E.ON Energie Romania (31,82%) i OMV Petrom (20,63%). Ovaj projekat je, međutim, u čorsokaku od jula 2018., kad je Ustavni sud presudio da je zakon za osnivanje fonda neustavan.

Mađarska lansirala prvi tender za podršku OIE

BUDIMPEŠTA - Mađarska je pokrenula svoj prvi ikad organizovan tender za dodelu podsticaja za projekte čiste energije, objavljuje 5. Novembra portal *PV-Tech*.

Incestitori u projekte obnovljive energije (OIE) imaće od ponedeljka 4. novembra do ponedeljka, 2. decembra prostor da se prijave za zelenu premijsku tarifu, koja će se distribuirati putem aukcije organizovane u skladu s mađarskom shemom čiste energije METÁR.

Tender - otvoren za investitore registrovane u EU, EEA i Energetskoj zajednici, ali zatvoren za konzorcijume - osmišljen je da dodeli maksimalno 1 milijardu HUF (oko 3,3 miliona USD) za sve projekte, ili najviše 200 GWh-godišnje.

METÁR je podeljen u dve korpe. Projekti iz OIE u rasponu kapaciteta od 0,3 do 1 MW mogu zajedno zahvatiti maksimalno 333 miliona HUF (1,12 miliona USD) ili 66GW godišnje, dok je za projekte od 1 do 20 MW izdvojeno 667 miliona HUF (2,2 miliona USD) ili 1.43GWh-godišnje.

Prema uslovima naznačenim od strane mađarskog energetskeg regulatora HEPURA, pobednici tendera za čistu energiju imaće trogodišnji prozor kako bi se osiguralo da podržani projekti započnu snabdevanje mreže. Zelene premijske tarife važiće maksimalno 15 godina.

SAD započele izlazak iz Pariskog sporazuma

VAŠINGTON - Trampova administracija je prošle nedelje započela i formalni postupak povlačenja Sjedinjenih Država iz Pariskog klimatskog sporazuma, prenosi *Glas Amerike*.

SAD, trenutno drugi po veličini emiter gasova efekta staklene bašte i odgovoran za ukupno najveći udeo u dosadašnjoj istoriji emisija, je jedina zemlja na svetu koja izlazi iz sporazuma. Pismo koje je State Department poslao 4. novembra UN pokreće postupak koji će omogućiti SAD da 4. novembra 2020. godine, dan nakon predsedničkih izbora, izađe iz sporazuma.

Novi američki ministar energetike

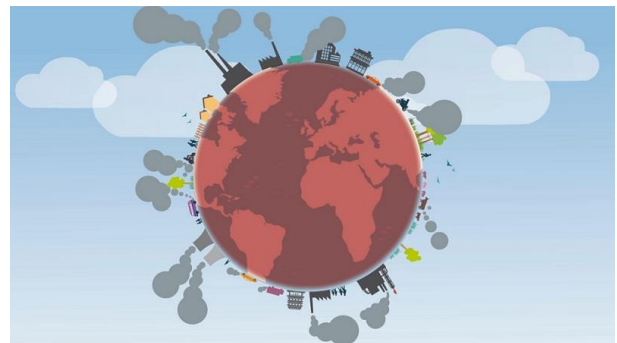
VAŠINGTON - Američko Ministarstvo energetike saopštilo je u utorak da je predsednik Donald Tramp službeno imenovao zamenika američkog sekretara za energetiku Dana Brouillette-a, bivšeg potpredsednika Ford Motor kompanije za novog ministra energetike.

Ako to potvrdi Senat, Brouillette će zameniti Ricka Perryja, koji je prošlog meseca rekao da će podneti ostavku do kraja godine. Očekuje se da će Brouillette nastaviti Trampovu politiku maksimiziranja proizvodnje nafte, gasa i uglja, istovremeno prenosi *Reuters*.

Pariski sporazum ni približno ne ispunjava svoj cilj

BERLIN - Prema novom izveštaju Univerzalnog ekološkog fonda (UEF), oko 75% obećanja iz Pariskog sporazuma ocenjeno je nedovoljnim za usporavanje klimatskih promena.

Što je još gore, neka od tih obećanja, čiji je cilj ograničavanje globalnog zagrevanja na maksimalno 2 stepena Celzijusa do 2100, čak se i ne sprovode.

Sadašnja obećanja, ako uopšte budu sprovedena, mogla bi limitirati povećanje globalne temperature za 3°C do kraja stoleća, stoji u izveštaju, prenosi *DW*.

Otkako je ratifikovan klimatski sporazum iz Pariza 2016. godine, samo je šest zemalja revidiralo svoja obećanja. Četiri su povećale, a dve zemlje smanjile svoje obaveze.

Energetska zajednica nameće porez na CO2 u Bosni i Hercegovini

BEČ - Bosna i Hercegovina će morati da uključi oporezivanje ugljen dioksida (CO2) koji emituju elektrane kako bi cene električne energije približile tržišnim cenama, rekao je za *Nezavisne novine* Janez Kopač, direktor Sekretarijata Energetske zajednice u Beču.

"Cena električne energije u termoelektranama na ugalj u BiH je zaista veštački niska, s obzirom na to da se CO2 ne oporezuje kao u EU. Treba uzeti u obzir da se električna energija iz uglja subvencionirše iz budžeta", rekao je.

Šarović: Hitno usvojiti BiH zakon o električnoj energiji i gasu

SARAJEVO - Zakon o električnoj energiji i gasu BiH potrebno je hitno usvojiti i time sprečiti daljnje štete koje trpi energetska zajednica, ali i svi građani, rečeno je 4. novembra sastanku ministara spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH Mirka Šarovića i direktorke misije USAID-a u toj zemlji, Nensi Eslik.

Ministarstvo spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH uputilo je u proceduru još pre dve godine pomenuti Zakon, u potpunosti usklađen sa evropskim standardima, a svoju saglasnost dali su Energetska zajednica i Evropska komisija.

„Vlada RS je nedavno dala svoje pozitivno mišljenje, ali sada čekamo FBiH koja je negativno mišljenje dala još 2017. i od tada je ceo proces zakočen“, istakao je Šarović.

Dodao je da je, osim mogućnosti novih sankcija Energetske zajednice, taj zakon važan i zbog toga što je postojeći Zakon o električnoj energiji iz 2002. zastareo i kao takav predstavlja prepreku razvoju energetskog sektora.

„Osim toga, ostajemo bez značajnih sredstava koja su namenjena BiH kroz različite projekte.

ERS se prilagođava pravilima Energetske zajednice

BANJALUKA - Reorganizacija distributivnih preduzeća "Elektroprivreda RS" (ERS), koja je u toku, ne vodi privatizaciji ove kompanije, već ima za cilj prilagođavanje regulativi Energetske zajednice i efikasniji način poslovanja, istakao Velibor Šipovac, direktor Direkcije za snabdevanje električnom energijom ERS.

On je najavio da će, odmah posle reorganizacije pet distributivnih zavisnih preduzeća, koja je u toku, uslediti i reorganizacija proizvodnih preduzeća.

Šipovac je objasnio da će već iduće godine biti izdvojeno i jedinstveno preduzeće kao javni snabdevač u holdingu ERS, jer distributivna preduzeća za to gube licencu.

Nakon njihove reorganizacije sledi reorganizacija proizvodnih preduzeća, kazao je Šipovac.

Sve se, kako je dalje naveo, radi zbog liberalizacije tržišta, koja je neizbežna i u skladu s kojom je odnedavno i "Elektroprivreda RS" prisutna na otvorenom tržištu, kao jedan od 24 licencirana tržišna snabdevača u BiH, gde kupci sami biraju svoga snabdevača strujom.

Rasprava o nacrtu Nacionalnog energetskeg i klimatskog plana Hrvatske

ZAGREB - Na javnom savetovanju nalazi se završni nacrt Nacionalnog energetskeg i klimatskog plana 2021.-2030. (NECP), dokumenta koji je Hrvatska po prvi put obavezna da usvoji kao članica EU i koji treba da integriše i izjednači energetske i klimatske ciljeve Unije, pa je stoga važniji od Energetske strategije, rečeno je prošle srede na radionici u Privrednoj komori Hrvatske.

Predstavnica autora plana, Maja Božičević Vrhovčak iz Energetskeg instituta Hrvoje Požar saopštila je da su ti ciljevi smanjenje emisije gasova staklene bašte u ETS sektoru za najmanje 43% u odnosu na 2005. godinu., a u ne-ETS sektoru za Hrvatsku cilj iznosi najmanje 7% u odnosu na istu godinu.

Prema predlogu Plana udeo obnovljivih izvora energije (OIE) u bruto neposrednoj potrošnji energije do 2030. bi trebalo da iznosi 36,4%. Primarna potrošnja energije bez ne-energetske potrošnje treba da iznosi 334 PJ, što je približno adekvatno EU cilju do 2030. a predstavlja 32,5% smanjenja u odnosu na baznu godinu.

Dokument sadrži ukupno 86 mera kojima bi se ti ciljevi ostvarili, a ukupna ulaganja procenjena su na 141 miliona kuna, što je vrlo konzervativna procena, prenosi Energetika-net.

Iz Hrvatske elektroprivrede su u raspravi upozorili da susedne države idu prilično oprezno s postavljanjem ciljeva za razliku od Hrvatske, pa je veliko pitanje kako ostvariti ciljeve vezano za OIE kad se iz prostornih planova miču lokacije za nova proizvodna postrojenja.

EU ulaže u gasne projekte sa radnim vekom od 50 godina, a projektuje nultu CO2 do 2050.

BRISEL - Evropska unija deklarativno želi što pre da se izvuče iz fosilnih goriva i postane klimatski neutralna, a s druge strane u najnovijoj listi energetskeg projekata opšteevropskog značaja koji ispunjavaju uslove za finansiranje iz budžeta EU uključuje 32 gasna projekta, prenosi *Euractiv*.

Poslednjeg dana oktobra, "vlada" EU objavila je najnoviju listu takozvanih „projekata od zajedničkog interesa“ (PCI) za energiju, koja namenjeni promovisanju prekogranične energetske sigurnosti.

"Električna energija i pametne mreže čine više od 70% projekata, što odražava rastuću ulogu obnovljive električne energije u energetskeg sistemu", objavila je Komisija.

Suprotno tome, broj gasnih projekata „smanjio se sa 53 pre dve godine na 32, ili na oko petinu svih projekata na listi PCI“, dodaje Komisija i navodi da je „to u skladu sa ulogom gasa u ispunjenju EU ciljeva dekarbonizacije. Iz organizacija za zaštitu životne sredine tvrde da lista uključuje 55 projekata za prirodni gas, a ne 32. Nepodudarnost je rezultat toga što je Komisija brojala neke projekte u klasterima, a ne pojedinačno, objašnjava Kolin Roše (Colin Roche) iz organizacije Prijatelji zemlje. "Nova lista PCI izvrgava ruglu obećanja EU da će stvoriti klimatsko neutralnu Evropu", dodaje on.

Novi LNG terminali za američki gas iz škrljaca

Gasni projekti uključuju nove LNG terminale u Grčkoj, na Kipru i u Poljskoj, kao i dva posebno kontroverzna terminala na ostrvu Krk u Hrvatskoj i Šanon (Shannon) u Irskoj, gde se očekuje da dopremanje utečnenog gasa (LNG) proizvedenog drobljenjem gasnih škrljaca u SAD.

Činjenica da EU sada i zvanično podržava te projekte znači da će se ubrzati njihovi postupci planiranja i odobravanja i da imaju dobre šanse za prijem sredstava iz EU. Novac dolazi iz fonda „Povezivanje Europe“, teškog 30 milijardi evra. Odabirom projekata, EU jasno pokazuje gde se nalaze njeni prioriteti, kaže Roše za EURACTIV. Evropska komisija odobrila je od 130 miliona evra za proširenje LNG terminala na severozapadu Poljske, što je posebno razbunalo zelene aktiviste.

Komisija je sa svoje strane stala u odbranu predloženog spiska. Na brifingu za novinare u Briselu portparol EU je rekao da je Komisija „uvek jasno poručuje da nam treba gas u evropskom energetsom miksu. Naš fokus je na diverzifikaciji i prelasku na čistu energiju. Ali gas će igrati ulogu još neko vreme“, dodala je portparolka Evropske komisije.

„Evropska gasna mreža postala je snažnija i ako se uključe svi budući PCI projekti, EU bi do početka 2020. trebalo da poseduje dobro povezanu i otpornu na udarce gasnu mrežu“, pojašnjeno je iz Komisije.

Ekološki aktivista Kolin Roše, međutim, ukazuje da je izgradnja novih LNG terminala dugoročan problem. „Ako Komisija i države članice nastave sa ulaganjima u gasu infrastrukturu, vezaće u svom miksu fosilna goriva za naredne decenije. Takav terminal ima rok trajanja od 50 godina“, konstatuje on.

Ambasador Rusije pozvao Zagreb da inicira rusko-evropski dijalog o gasu

ZAGREB - Predsedavanje Hrvatske u Evropskoj uniji u prvoj polovini 2020. može olakšati napore na unapređenju odnosa i dijaloga između EU i Rusije, izjavio je u utorak ruski ambasador u Zagrebu Anvar Azimov.

Obraćajući se konferenciji o gasu kao budućnosti energije, ambasador je rekao da su i Evropa i Rusija pretrpele gubitke zbog sankcija Moskvi, pa bi stoga Hrvatska tokom svog predsedavanja Evropskom unijom mogla da organizuje energetska konferenciju na kojoj će se okupiti evropski i ruski stručnjaci, "kao početak dijaloga između dveju strana".

Kako prenosi portal **Total**, Azimov je podvukao da Rusija godišnje u Hrvatsku izvozi dve milijarde kubnih metara prirodnog gasa "po povoljnoj ceni" i dodao da ni ta zemlja "trebalo da brine i o vlastitim interesima".

Orban: Mađarska očekuje gas iz Turskog toka do kraja 2021. godine

BUDIMPEŠTA - Mađarska planira da do kraja 2021. godine bude u mogućnosti da dobija prirodni gas iz gasovoda Turski tok, rekao je u četvrtak premijer Viktor Orban nakon sastanka s turskim predsednikom Redžepom Erdoganom.

Uslovi Gasproma za sklapanje novog ugovora sa Ukrajinom

ST.PETERSBURG - Aleksej Miler, čelnik ruskog Gasproma, rekao je u prošli četvrtak da je potrebno rešiti brojna strateška pitanja pre potpisivanja novog ugovora o tranzitu ruskog gasa preko Ukrajine.

Prilikom susreta u St.Petersburgu sa Georgom Grafom Valdersdeom, zaduženim u vladi Nemačke za pitanje tranzita gasa kroz Ukrajinu, Miler je rekao da je prvo pitanje rešavanje sudskih sporova između Gasproma i ukrajinskog Naftogasa.

To bi značilo međusobno odustajanje od tužbi i prekid sudskih postupaka između dve kompanije u vezi s ugovorima za isporuku i tranzit ruskog gasa, kao i vraćanje ravnoteže komercijalnih interesa dve strane, prenosi **WebWire**.

Pored toga, odluka Antimonopolskog komiteta Ukrajine da kazni Gasprom za navodnu zloupotrebu njegovog monopolističkog položaja na ukrajinskom tržištu tranzita gasa treba da bude poništena, a Gaspromu vraćena oduzeta imovinska prava u Ukrajini

Drugo ključno pitanje je spremnost Ukrajine za direktne kupovine ruskog gasa počevši od 2020. godine i očekivane količine istog. Odluka Ukrajine direktno će uticati na propusnost ruskog sistema za transport gasa koji će Gasprom morati da održava na ukrajinskoj granici.

Takođe treba napomenuti da, radi integrisanja Trećeg energetskeg paketa EU u nacionalno zakonodavstvo, ukrajinske vlasti moraju osigurati stvarnu nezavisnost nacionalnog energetskeg regulatora i stvoriti nezavisnog certifikovanog operatora za transport gasa. Ako ovi uslovi ne budu ispunjeni do 1. januara 2020., Gasprom će biti spreman da produži tranzitni ugovor za prelazno razdoblje uzimajući u obzir trenutne tržišne uslove, rekao je Miler.

Ukrajina spremna za varijantu kraha pregovora sa Rusijom

KIJEV - Ukrajina je spremna za zaustavljanje transporta ruskog gasa na ukrajinskom području u slučaju da se ne postigne dogovor o novom ugovoru o tranzitu gasa s Moskvom, najavio je u ponedjeljak ukrajinski ministar energetike Oleksij Orzel.

Trenutni ugovor o gasu ističe 31. decembra, a pregovori o novom trenutno se nalaze u ćorsokaku, piše **Euractiv**. Nova runda pregovora zakazana je za kraj novembra.

„Spremni smo za zaustavljanje transporta gasa na ukrajinskoj teritoriji“, rekao je Orzel u jednom televizijskom intervjuu. Ukrajina je spremna za sezonu grejanja i "moći će proći zimu bez transporta i snabdevanja gasom."

Međutim, ministar je naglasio da je pronalaženje rešenja i dalje važno. „Za Ukrajinu je prioritet da dobije sredstva za tranzit. Radimo vrlo aktivno sa našim evropskim partnerima na potpisivanju ugovora sa Gaspromom prema novim evropskim pravilima.“

Informacije objavljene u ovom Biltenu ne treba nužno tumačiti kao opredeljenje AERS prema temama kojima se bave

Selektovao i uredio Dušan Daković – dusan.dakovic@aers.rs